

Datum van inontvangstneming : 21/08/2019

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-540/19 – 1

Zaak C-540/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

16 juli 2019

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

5 juni 2019

Verweerder, tevens eiser tot cassatie:

WV

Verzoeker, tevens verweerder in cassatie:

Landkreis Harburg

BUNDESGERICHTSHOF

(hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland)

BESLISSING

[OMISSIS]

in de familierechtelijke zaak

WV, [OMISSIS] (Oostenrijk),

verweerder, tevens eiser tot cassatie,

[OMISSIS]

tegen

Landkreis Harburg, [OMISSIS] Winsen (Luhe),

verzoeker, tevens verweerder in cassatie,

[OMISSIS]

[Or. 2] De twaalfde civiele kamer van het Bundesgerichtshof heeft [OMISSIS]

besloten:

- I. De behandeling van de zaak wordt geschorst.
- II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt in verband met de uitlegging van artikel 3, onder b), van verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen (hierna: „verordening nr. 4/2009”) verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Kan een openbaar lichaam dat krachtens publiekrechtelijke bepalingen aan een onderhoudsgerechtigde sociale bijstand heeft verleend, zich op grond van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 wenden tot het bevoegde gerecht van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft, wanneer het jegens de onderhoudsplichtige regres uitoefent op grond van een wettelijke cessie waarbij de burgerrechtelijke onderhoudsvordering aan dit openbaar lichaam is overgegaan als gevolg van socialebijstandsverlening?” **[Or. 3]**

Motivering:

- 1 I. Feiten
- 2 Verzoeker is een openbaar lichaam dat plaatselijk verantwoordelijk is voor en belast is met verlening van sociale bijstand (hierna: „openbaar lichaam”). Op grond van een bij wet gecedeerd recht vordert verzoeker van verweerder betaling van de kosten van onderhoud van een van zijn ouders voor het tijdvak vanaf april 2017.
- 3 De in 1948 geboren moeder van verweerder (hierna: „bijstandsontvangster”) woont sinds 2009 in een bejaarden- en verpleegtehuis in Keulen. Zij ontvangt van verzoeker op permanente basis sociale bijstand ingevolge het twaalfde boek van het Sozialgesetzbuch (Duits sociaal wetboek; hierna: „SGB XII”), omdat haar eigen inkomsten (pensioen krachtens de sociale zekerheid, huursubsidie wegens verblijf in het verpleegtehuis, prestaties van de wettelijke zorgverzekering) en haar vermogen niet voldoende zijn om haar verblijfskosten in het tehuis volledig te dekken. Verweerder woont in Wenen (Oostenrijk).

- 4 Verzoeker vordert in deze procedure van verweerder betaling van achterstallige onderhoudskosten ten belope van 8 510 EUR voor het tijdvak van april 2017 tot en met april 2018 evenals betaling van kosten voor dagelijks onderhoud ter hoogte van 853 EUR per maand sinds mei 2018. Verzoeker voert aan dat de tegen verweerder gerichte vordering van de bijstandsontvangster tot betaling van de kosten van haar onderhoud op grond van § 94, lid 1, SGB XII aan hem is gecedeerd, aangezien verzoeker in het in casu relevante onderhoudstijdvak de bijstandsontvangster op permanente basis een bijstandsuitkering heeft toegekend, die duidelijk meer bedraagt dan het gevorderde onderhoudsbedrag. Verweerder stelt dat de Duitse rechterlijke instanties internationaal onbevoegd zijn. **[Or. 4]**
- 5 Het Amtsgericht [Duitse rechtbank van eerste aanleg] heeft geoordeeld dat de Duitse rechterlijke instanties internationaal onbevoegd zijn en de vordering niet-ontvankelijk verklaard. Volgens deze rechter speelde de bevoegdheidsregel van artikel 3, onder b), van verordening nr.4/2009 niet omdat de onderhoudsgerechtigde in de zin van deze bepaling alleen de persoon zelf is aan wie het levensonderhoud verschuldigd is, maar niet een publiekrechtelijk lichaam dat regres uitoefent op grond van een bij wet gecedeerde onderhoudsvordering. Op verzoekers hoger beroep heeft het Oberlandesgericht [hoogste rechter in de deelstaat] het bestreden vonnis vernietigd en de zaak voor een nieuwe behandeling terugverwezen naar het Amtsgericht. Volgens het Oberlandesgericht zijn de Duitse rechterlijke instanties internationaal bevoegd omdat de keuze die de onderhoudsgerechtigde bijstandsontvangster krachtens artikel 3, onder a) en onder b), van verordening nr. 4/2009 toekomt, het mogelijk maakt om de onderhoudsvordering jegens haar zoon in te stellen hetzij bij het bevoegde gerecht van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde haar gewone verblijfplaats heeft in Duitsland, hetzij bij het bevoegde gerecht van de plaats waar verweerder zijn gewone verblijfplaats heeft in Oostenrijk. Dat keuzerecht zou eveneens door verzoeker kunnen worden uitgeoefend als cessionaris van de onderhoudsvordering.
- 6 Het cassatieberoep waarvoor verweerder toestemming heeft gekregen, is gericht tegen dat oordeel. Hij concludeert tot bevestiging van het vonnis van het Amtsgericht.
- 7 II. Vordering in rechte
- 8 Krachtens § 1601 BGB [Duits burgerlijk wetboek] zijn verwanten in rechte lijn elkaar onderhoud verschuldigd. De omvang van deze onderhoudsplicht wordt overeenkomstig § 1610 BGB bepaald aan de hand van de levensomstandigheden van de hulpbehoevende. De levensomstandigheden van een in een verpleegtehuis verblijvende ouder worden volgens vaste rechtspraak van het Bundesgerichtshof bepaald door zijn huisvesting in het tehuis. **[Or. 5]** In zijn onderhoudsbehoefte in de zin van § 1610 BGB wordt derhalve in de regel voldaan door de uit het verblijf in het verpleegtehuis voortvloeiende kosten, aangevuld met een klein bedrag aan contant geld ter financiering van de behoeften die niet onder de prestaties van het verpleegtehuis vallen [OMISSIS]. Wanneer een hulpbehoevend geworden ouder

de kosten van zijn klinische verpleging niet volledig kan voldoen uit eigen inkomsten en vermogen, heeft hij een aanvullend recht op sociale bijstand in de vorm van bijstand voor verpleging overeenkomstig hoofdstuk zeven van het twaalfde boek van het Sozialgesetzbuch (§§ 61 e.v., SGB XII). Met betrekking tot de daaropvolgende cessie van de burgerrechtelijke onderhoudsvordering jegens de kinderen bepaalt § 94, lid 1, eerste volzin, SGB XII het volgende:

„Indien de uitkeringsgerechtigde voor het tijdvak waarin uitkeringen worden verleend, aan het burgerlijk recht een onderhoudsvordering ontleent, dan gaat deze vordering, samen met het onderhoudsrechtelijke informatierecht, over op de ter zake van sociale bijstand verantwoordelijke instantie tot ten hoogste het bedrag van de betaalde kosten.”

- 9 In verband met de afdwinging van de hier bedoelde vorderingen bevat § 94, lid 5, derde volzin, SGB XII de volgende regeling:

„De vorderingen op grond van de leden 1 tot en met 4 worden geldend gemaakt door middel van een burgerrechtelijke procedure.”

- 10 III. Verwijzing naar het Hof

- 11 De vraag of verzoeker zich kan beroepen op artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 is relevant voor de beslechting van het geschil. Aangezien err kennelijk geen andere gronden [**Or. 6**] zijn op basis waarvan de Duitse rechterlijke instanties internationale bevoegdheid zou toekomen, zou het cassatieberoep gegrond zijn wanneer artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 niet speelt in het voordeel van verzoeker. In het andere geval zou verweerders cassatieberoep moeten worden verworpen.

- 12 1. Verordening nr. 4/2009 is in casu van toepassing.

- 13 a) Er is sprake van een burgerlijke zaak.

- 14 aa) Volgens verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „Brussel I-verordening”) kon een regresprocedure wegens een gecedeerde onderhoudsvordering alleen binnen de materiële werkingssfeer ervan vallen wanneer deze procedure als burgerlijke zaak (artikel 1, lid 1, Brussel I-verordening) kon worden gekwalificeerd. Een vergelijkbare afbakening kan uit de bewoordingen van de afzonderlijke bepalingen van verordening nr. 4/2009 echter niet direct worden afgeleid. De beperking van de materiële werkingssfeer van verordening nr. 4/2009 tot burgerlijke zaken blijkt evenwel uit de in de preambule van deze verordening vermelde rechtsgrondslagen [artikel 61, onder c], en artikel 65, onder b), EG-Verdrag, thans artikel 81, lid 1, en lid 2, onder c), VWEU], die de Uniewetgever de bevoegdheid toekennen om maatregelen vast te stellen op het gebied van de justitiële samenwerking in burgerlijke zaken.

- 15 bb) Onder de regeling van de Brussel I-verordening toepasselijk is moest volgens de rechtspraak van het Hof in geval van een regresvordering altijd ervan worden uitgegaan dat het ging om een burgerlijke zaak voor zover de grondslag **[Or. 7]** en de wijze van instellen van deze regresvordering worden beheerst door de regels van het gemene recht op het gebied van de onderhoudsplicht. Daarentegen was geen sprake van een burgerlijke zaak wanneer het onderhoudsregres niet door een gelijkstelling van partijen werd gekenmerkt, maar de regresvordering gebaseerd was op bepalingen waarmee de wetgever het openbaar lichaam een eigen recht heeft verleend [zie arresten Hof van 15 januari 2004, ██████████ (C-433/01, EU:C:2004:21, punt 20), en 14 november 2002, ██████████ (C-271/00, EU:C:2002:656, punt 37)].
- 16 cc) Het is in de Duitstalige rechtsleer omstreden of dit afbakeningscriterium ook kan worden toegepast op verordening nr. 4/2009 [OMISSIS] dan wel of de materiële werkingssfeer van de verordening in principe ziet op alle gevallen waarin een openbaar lichaam van de onderhoudsplichtige terugbetaling vordert van verstrekkingen, die het in diens plaats aan de onderhoudsgerechtigde heeft verleend, zonder dat de wettelijke basis voor het regres en de nadere regels voor de handelingsbevoegdheid van het openbaar lichaam daarbij doorslaggevend zijn [OMISSIS]. Deze kwestie behoeft in de onderhavige omstandigheden geen nadere uiteenzetting, omdat ook de afbakening in lijn met de eerdere rechtspraak van het Hof tot de conclusie leidt dat de door verzoeker tegen verweerder ingeleide regresprocedure een burgerlijke zaak is:
- 17 De vordering berust op de burgerrechtelijke onderhoudsverplichting van verweerder jegens zijn sociale bijstand ontvangende moeder. Het **[Or. 8]** Hof gaat in principe ervan uit dat er eveneens sprake is van een burgerlijke zaak met een burgerlijkrechtelijke rechtsgrondslag wanneer een onderhoudsvordering, die haar oorsprong vindt in het burgerlijk recht, door middel van een wettelijke cessie – zoals in casu overeenkomstig § 94, lid 1, eerste volzin, SGB XII – op een openbaar lichaam is overgegaan [zie aangaande § 7 UVG: arrest Hof van 15 januari 2004, ██████████ (C-433/01, EU:C:2004:21, punt 20 e.v.)]. De gecedeerde onderhoudsvordering moet door verzoeker overeenkomstig § 94, lid 5, derde volzin, SGB XII langs burgerrechtelijke weg worden ingediend. Verzoeker heeft als openbaar lichaam wat betreft de aard en de wijze van instelling van de aan hem gecedeerde onderhoudsvordering geen eigen recht, zoals dat met name ten grondslag lag aan de feiten die het Hof diende te beoordelen in de zaak ██████████ [zie arrest Hof van 14 november 2002, ██████████ (C-271/00, EU:C:2002:656, punt 35 e.v.)].
- 18 In dat verband moet er evenwel op worden gewezen dat het ook naar Duits recht kan komen tot gevallen waarin een openbaar lichaam zijn regresvordering jegens een onderhoudsplichtige aanhangig kan maken, hoewel diens betalingsverplichting voorheen door een overeenkomst met de onderhoudsgerechtigde is uitgesloten. Volgens § 1614, lid 1, BGB geldt bij het onderhoud van verwanten en bij het onderhoud van gescheiden huwelijkspartners (zie §§ 1360 a, lid 3, 1361, lid 4, vierde volzin, BGB) een algemeen verbod op

overeenkomsten waarbij wordt afgezien van toekomstige onderhoudsbetalingen, waardoor zowel de onderhoudsgerechtigde als de verantwoordelijke instantie voor overheidsuitkeringen moet worden gevrijwaard [OMISSIS]. Ook wanneer geen wettelijk verbod geldt, kunnen onderhoudsovereenkomsten die objectief nadelige gevolgen hebben voor openbare lichamen of deze zelfs schade willen berokkenen, in bepaalde afzonderlijke gevallen, [Or. 9] in het licht van de algemene burgerrechtelijke bepaling van § 138 BGB, in strijd met de goede zeden en dus nietig blijken te zijn [OMISSIS]. Gelet hierop wordt de vrijwaring van openbare lichamen tegen een benadelende overeenkomst van de partijen bij een wettelijke onderhoudsverplichting naar Duits recht in verschillende vormen bewerkstelligd door het algemene burgerlijke recht, doch niet door eigen rechten van de openbare lichamen.

- 19 b) Regresvordering als onderhoudsverplichting
- 20 De materiële werkingssfeer van verordening nr. 4/2009 is beperkt tot onderhoudsverplichtingen die voortvloeien uit familiebetrekkingen, bloedverwantschap, huwelijk of aanverwantschap (artikel 1, lid 1, van verordening nr. 4/2009). Uit overweging 11 blijkt dat het begrip „onderhoudsverplichting” autonoom moet worden uitgelegd. Op basis van de rechtspraak van het Hof met betrekking tot het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „Executieverdrag”) moet in elk geval worden uitgegaan van een onderhoudsverplichting wanneer de litigieuze prestatie is bedoeld om de levensbehoeften van de gerechtigde te verzekeren of wanneer de behoeften en middelen van de gerechtigde en van de plichtige bij de vaststelling van de prestatie in aanmerking worden genomen [zie arresten Hof van 27 februari 1997, [REDACTED] (C-220/95, ECLI:EU:C:1997:91, punt 22), en 6 maart 1980, [REDACTED] (120/79, ECLI:EU:C:1980:70, punt 5)]. Gelet hierop vormt de vordering van de bijstandsontvangster tegen verweerder zonder enige twijfel een onderhoudsverplichting in de zin van verordening nr. 4/2009, omdat bij de bepaling van de hoegrootheid van de vordering is uitgegaan van de – door de tehuis- en [Or. 10] zorgkosten bepaalde – levensonderhoudsbehoeften van de bijstandsontvangster en bovendien de hulpbehoevendheid van de bijstandsontvangster en de draagkracht van verweerder in aanmerking zijn genomen bij de vaststelling van de prestatie. Wanneer een vordering, die zelf voldoet aan de vereisten om te kunnen spreken van een onderhoudsverplichting in de zin van verordening nr. 4/2009, krachtens een wettelijke cessie overgaat op een derde, dan verliest zij daardoor niet haar onderhoudsrechtelijke aard [OMISSIS].
- 21 2. In de gevallen waarin verordening nr. 4/2009 toepassing vindt op een onderhoudsregres, kan een openbaar lichaam zijn regresvordering ongetwijfeld overeenkomstig artikel 3, onder a), van verordening nr. 4/2009 aanhangig maken bij het gerecht van de gewone verblijfplaats van de onderhoudsplichtige. Het is tot dusver nog onduidelijk of op basis van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 nog een gerecht bevoegd is om kennis te nemen van het

onderhoudsregres van een openbaar lichaam, namelijk het gerecht van de gewone verblijfplaats van de oorspronkelijke onderhoudsgerechtigde.

- 22 a) Dat wordt in het Duitstalige gebied door een deel van de rechtsleer afgewezen. Onder de regeling van de Brussel I-verordening heeft het Hof in het arrest [REDACTED] duidelijk gemaakt dat een openbaar lichaam dat tegen een onderhoudsplichtige een regresvordering instelt, zich ten opzichte van deze onderhoudsplichtige niet in een zwakke positie bevindt en dat dientengevolge de rechtvaardiging wegvalt om de onderhoudsplichtige de bescherming te ontnemen van zijn in de regel bevoegde rechter. Deze rechtspraak kan worden toegepast op verordening nr. 4/2009, hetgeen blijkt uit overweging 14 en artikel 64, lid 1, van verordening nr. 4/2009, aangezien aldaar het begrip „onderhoudsgerechtigde” (artikel 2, lid 1, punt 10, van verordening nr. 4/2009) alleen met betrekking tot de erkenning, uitvoerbaarverklaring en tenuitvoerlegging wordt uitgebreid tot openbare lichamen [Or. 11], maar niet met betrekking tot de bevoegdheidsbepalingen [OMISSIS].
- 23 Wie de tegenovergestelde mening is toegedaan – en ook het Oberlandesgericht heeft zich in zijn bestreden arrest daarbij aangesloten - wijst er met name op dat de bevoegdheid van de rechter van de plaats van de gewone verblijfsplaats van de onderhoudsgerechtigde overeenkomstig verordening nr.4/2009 geen op de behoeften van een economisch zwakkere partij afgestemde uitzonderingsregeling meer vormt, maar dat aan het basisconcept van artikel 3 van verordening nr. 4/2009 algemene bevoegdheden van gelijke rang ten grondslag liggen. De toepassing van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 op het onderhoudsregres van openbare lichamen bevordert een doeltreffende afdoening van de gecedeerde onderhoudsvordering en voorkomt een objectief niet gerechtvaardigde bevoordeling van een in het buitenland wonende onderhoudsplichtige [OMISSIS]. [Or. 12]
- 24 b) De verwijzende rechter neigt tot deze laatste zienswijze.
- 25 Artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 moet volgens de rechtspraak van het Hof autonoom worden uitgelegd in het licht van de doelstellingen en de bewoordingen ervan, alsook van de regeling waarvan het deel uitmaakt [zie arrest Hof van 18 december 2014, [REDACTED] (C-400/13 en C-408/13, EU:C:2014:2461 [OMISSIS], punt 25)]. Tegen deze achtergrond zet de verwijzende rechter het volgende uiteen:
- 26 aa) Om te beginnen moet erop worden gewezen dat in de verordening met geen woord wordt gerept over de vraag of een openbaar lichaam, in het kader van een onderhoudsregres, zich op grond van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 als verzoeker kan wenden tot de bevoegde rechter van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft.
- 27 Volgens de wettelijke omschrijving in artikel 2, lid 1, punt 10, van verordening nr. 4/2009 kan alleen een natuurlijke persoon als onderhoudsgerechtigde worden

aangemerkt, maar een openbaar lichaam dat regres uitoefent, daarentegen niet. Volgens artikel 64, lid 1, van verordening nr. 4/2009 worden openbare lichamen gelijkgesteld met onderhoudsgerechtigden voor de erkenning, uitvoerbaarverklaring en tenuitvoerlegging van beslissingen in verband met onderhoudsverplichtingen. De hun aldus verleende bevoegdheid om verzoeken in te dienen tot vaststelling van de erkenning of van de uitvoerbaarverklaring van dergelijke beslissingen zouden openbare lichamen niet hebben – zoals in overweging 14 wordt duidelijk gemaakt – zonder de bijzondere regeling van artikel 64, lid 1, van verordening nr. 4/2009. Het is juist dat de verordening voor declaratoire procedures geen met artikel 64, lid 1, van verordening nr. 4/2009 overeenstemmende regeling bevat. Voor de in deze verordening vervatte bevoegdheidsregeling volgt daaruit in de eerste plaats echter alleen dat een openbaar lichaam niet als „onderhoudsgerechtigde” in de zin van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 kan worden beschouwd en het dientengevolge evenmin kan [Or. 13] wenden tot de bevoegde rechter van de plaats waar het zijn gewone verblijfplaats – zoals de plaats van vestiging – heeft. Of een openbaar lichaam zich kan wenden tot de bevoegde rechter van de plaats waar de oorspronkelijke onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft, vormt een daarvan te onderscheiden vraag.

- 28 bb) De verwijzende rechter ontkent niet dat de eerdere rechtspraak van het Hof met betrekking tot de bevoegdheid in onderhoudszaken voor de beoordeling van de overeenkomstige bepalingen van verordening nr. 4/2009 in zoverre nog steeds relevant blijft, aangezien de bevoegdheidsregels van verordening nr. 4/2009 in de plaats zijn getreden van de overeenkomstige bepalingen van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: „Executieverdrag”) en de Brussel I-verordening [zie arrest Hof van 18 december 2014, ██████████ (C-400/13 en C-408/13, EU:C:2014:2461 [OMISSIS], punt 23)].
- 29 Het Hof heeft met betrekking tot artikel 5, lid 2, van het Executieverdrag erkend dat een openbaar lichaam voor zijn regresvordering zich niet kan wenden tot de bevoegde rechter van de woonplaats of de gewoonlijke verblijfplaats van de onderhoudsgerechtigde. Dat oordeel heeft het Hof aldus gemotiveerd dat onder de regeling van het Executieverdrag de bevoegdheid van de rechter van de woonplaats [Or. 14] van verweerder (artikel 2 van het Executieverdrag) het algemene beginsel vormt, terwijl de van dat algemene beginsel afwijkende bijzondere bevoegdheidsregels – met name artikel 5, lid 2, van het Executieverdrag – niet ruimer mogen worden uitgelegd, temeer omdat de opstellers van het Executieverdrag kennelijk de bevoegdheid van de gerechten van de woonplaats van de eiser algemeen hebben willen uitsluiten [zie arrest Hof van 15 januari 2004, ██████████ (C-433/01, EU:C:2004:21, punt 25); zie eveneens arrest Hof van 27 september 1988, ██████████ (189/87, EU:C:1988:495, punt 19)]. De afwijking bedoeld in artikel 5, punt 2, van het Executieverdrag heeft tot doel degene die onderhoud vordert, die in een dergelijke procedure als de zwakste partij wordt beschouwd, een alternatieve bevoegdheidsgrondslag te bieden. Deze

specifieke doelstelling moet zwaarder wegen dan die welke door de regel van artikel 2 van het Executieverdrag wordt nagestreefd, namelijk het beschermen van de verweerder, die gewoonlijk de zwakste partij is omdat hij degene is tegen wie de vordering wordt ingesteld [zie arresten Hof van 15 januari 2004, ██████████ (C-433/01, EU:C:2004:21, punt 29), en 20 maart 1997, ██████████ (C-295/95, ECLI:EU:C:1988:496, punt 19)]. Een openbaar lichaam dat een regresvordering instelt tegen een onderhoudsplichtige, bevindt zich echter niet in een zwakke positie ten opzichte van deze onderhoudsplichtige. Bovendien is geen sprake meer van een precaire financiële situatie van de onderhoudsgerechtigde, aangezien diens behoeften zijn gedekt door de verstrekkingen van dat openbaar lichaam. Daarenboven kan de rechter van de woonplaats van de verweerder de draagkracht van de verweerder het beste beoordelen [zie arrest Hof van 15 januari 2004, ██████████ (C-433/01, EU:C:2004:21, punten 30 e.v.)].

- 30 cc) Anderzijds heeft de advocaat-generaal in zijn conclusie in de zaak „██████████ ██████████” reeds uiteengezet dat de in de rechtspraak aangaande het Executieverdrag en de Brussel I-verordening ontwikkelde principes niet automatisch naar de uitlegging van de bevoegdheidsregels van verordening nr. 4/2009 kunnen worden omgezet (zie conclusie van advocaat-generaal Jääskinen van 4 september 2014 in de zaak C-400/13 en C-408/13, [Or. 15] ██████████ EU:C:2014:2171 [OMISSIS], punt 37 e.v.). Met name de systematische en teleologische argumenten die het Hof destijds ertoe hebben bewogen de toepasselijkheid van artikel 5, lid 2, van het Executieverdrag op regresvorderingen van openbare lichamen af te wijzen, kunnen volgens de verwijzende rechter met het oog op de desbetreffende uitlegging van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 niet langer overtuigen.
- 31 (1) Uit de in artikel 3 van verordening nr. 4/2009 uiteengezette verdeling van bevoegdheden tussen de verschillende rechters kan niet meer worden afgeleid welke de algemene bevoegdheid vormt en welke de uitzondering daarop. Anders dan onder de regeling van de Brussel I-verordening vormt de bevoegdheid van de rechter van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft, niet een bijzondere bevoegdheid, maar een alternatieve algemene bevoegdheid.
- 32 (2) Het is juist dat ook onder de regeling van verordening nr. 4/2009 bij de toekenning van bevoegdheid aan de rechter van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft, bovendien rekening is houden met de bijzondere bescherming van de onderhoudsgerechtigde als de typisch zwakste partij in de onderhoudsprocedure [arrest Hof van 18 december 2014, ██████████ (C-400/13 en C-408/13, EU:C:2014:2461 [OMISSIS], punt 28)]. De bevoegdheidsregel van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 beperkt zich evenwel niet alleen tot dat doel. In de eerste plaats is de bevoegde rechter van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft, in de regel het beste in staat om de regels van het forum en het toepasselijke materiële recht op elkaar af te stemmen. In de tweede plaats is de rechter van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats

heeft, wegens zijn nauwe betrokkenheid bij de zaak het beste in staat om vast te stellen of de onderhoudsgerechtigde behoeftig is en om de omvang van de behoeftigheid te bepalen [zie het rapport van P. Jenard over het Executieverdrag (PB 1979, C 59, blz. 1 en 25); hiernaar verwijzen eveneens de arresten van het Hof van 18 december 2014, ██████████ (C-400/13 en C-408/13, EU:C:2014:2461 [OMISSIS] [Or. 16] [OMISSIS], punt 34), en 20 maart 1997, ██████████ (C-295/95, ECLI:EU:C:1997:168, punt 24 e.v.)]. Indien de auteurs van de verordening in deze verdere doelstellingen van de regeling alleen onbelangrijke bijkomende doelstellingen zouden hebben gezien, die het eigenlijke hoofddoel van de bescherming van een mogelijk zwakkere procespartij alleen zou versterken, dan zouden zij de rechter van de plaats waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft, dientengevolge alleen voor vorderingen van de onderhoudsgerechtigde hebben mogen aanwijzen als de bevoegde rechter. Volgens de duidelijke bewoordingen van deze bepaling is deze rechter echter bevoegd ongeacht of de onderhoudsgerechtigde zelf een vordering instelt dan wel of hij wordt gedaagd door de onderhoudsplichtige – bijvoorbeeld in een (negatieve) declaratoire procedure tot ontkenning van de onderhoudsplicht.

- 33 dd) Volgens de verwijzende rechter vindt de door hem voorgestane rechtsopvatting eveneens steun in een vergelijking met het Verdrag van ‘s Gravenhage van 23 november 2007 inzake de internationale inning van levensonderhoud voor kinderen en andere familieleden (hierna: „Haagse Verdrag van 2007”).
- 34 (1) Artikel 36, lid 1, van het Haagse Verdrag van 2007 bepaalt dat een overheidslichaam in de hoedanigheid van verzoeker in het kader van de rechtshulp enkel ten behoeve van de erkenning en tenuitvoerlegging [artikel 10, lid 1, onder a) en b), van het Haagse Verdrag van 2007] als „onderhoudsgerechtigde” wordt beschouwd maar niet ten behoeve van de vaststelling van een beslissing [artikel 10, lid 1, onder c), van het Haagse Verdrag van 2007]. Dat heeft tot gevolg dat een overheidslichaam voor een declaratoire procedure in de gewone verblijfplaats van de onderhoudsplichtige in principe geen hulp kan verlangen van de centrale autoriteiten van een andere verdragsluitende staat. Deze beperking leek bij de discussies betreffende de tekst van het Haagse Verdrag van 2007 gerechtvaardigd omdat overheidslichamen typisch beslissingen in het eigen land – gevolgd door de erkenning en tenuitvoerlegging in [Or. 17] een andere verdragsluitende staat – zullen vaststellen (zie Borräs/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance, punt 591, gepubliceerd op www.hcch.net). Daaruit blijkt volgens de verwijzende rechter dat er bij de discussie betreffende het Haagse Verdrag van 2007 als vanzelfsprekend ervan is uitgegaan dat overheidslichamen om het recht hebben om op grond van een gecedeerd recht een onderhoudstitel te doen vaststellen bij de bevoegde rechter van de hulpbehoevende onderhoudsgerechtigde. De Europese Unie heeft deelgenomen aan de uitwerking van het Haagse Verdrag van 2007. Daarom reeds lijkt het voor de hand te liggen dat de auteurs van de Europese verordening, die met artikel 64, lid 1, van verordening nr. 4/2009 een met artikel 36, lid 1, van het Haagse Verdrag

van 2007 in wezen identiek artikel hebben vastgesteld, mogelijks eenzelfde gedachtegang hebben gevolgd.

- 35 (2) Ingevolge artikel 20, lid 1, onder c), van het Haagse Verdrag van 2007, wordt een in de staat van herkomst vastgestelde beslissing in een andere verdragsluitende staat erkend en tenuitvoergelegd wanneer de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats had in de staat van herkomst op het tijdstip waarop de procedure werd ingesteld. Indien een verdragsluitende staat dienaangaande een voorbehoud maakt (artikel 20, lid 2, van het Haagse Verdrag van 2007), dan moet deze staat overeenkomstig artikel 20, lid 4, van het Haagse Verdrag van 2007 alle passende maatregelen nemen teneinde ten behoeve van de onderhoudsgerechtigde een beslissing vast te stellen wanneer de onderhoudsplichtige zijn gewone verblijfplaats heeft in de staat die het voorbehoud maakt. In dat verband geldt overeenkomstig artikel 36, lid 1, juncto artikel 20, lid 4, van Haagse Verdrag van 2007 bij wijze van uitzondering ook een overheidslichaam als „onderhoudsplichtige” bij de vaststelling van de onderhoudsbeslissing, zodat ook dit overheidslichaam ondersteuning kan verlangen van de autoriteiten van de staat die het voorbehoud maakt (zie Borrás/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International [Or. 18] Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance, punt 590, gepubliceerd op www.hcch.net). Omgekeerd volgt daaruit logischerwijs dat de verdragsluitende staten bij het Haagse Verdrag van 2007 – voor zover zij geen voorbehoud hebben gemaakt op grond van artikel 20, lid 2, van het Haagse Verdrag van 2007 – verplicht zijn tot erkenning van onderhoudsbeslissingen uit andere verdragsluitende staten die overheidslichamen in de gewone verblijfplaats van de oorspronkelijke onderhoudsgerechtigde hebben aangevochten.
- 36 Het besluit van de Raad van 9 juni 2011 betreffende de goedkeuring, namens de Europese Unie, van het Verdrag van 's Gravenhage van 23 november 2007 inzake de internationale inning van levensonderhoud ten behoeve van kinderen en andere familieleden (PB 2011, L 192, blz. 39 e.v.) bevat aangaande openbare lichamen geen voorbehoud op grond van artikel 20, lid 2, van het Haagse Verdrag van 2007, zodat de verplichting tot erkenning zich voor de lidstaten van de Europese Unie ook uitstrekt tot dergelijke, onder artikel 20, onder c), van het Haagse Verdrag van 2007 vallende beslissingen uit andere verdragsluitende staten van het Haagse Verdrag van 2007, die in een declaratoire procedure in de gewone verblijfplaats van de onderhoudsgerechtigde ten behoeve van openbare lichamen zijn vastgesteld. Ook tegen deze achtergrond lijkt het niet voor de hand te liggen om openbare lichamen binnen de Europese Unie een recht in de gewone verblijfplaats van de onderhoudsgerechtigde te ontzeggen. [Or. 19]
- 37 3. Gelet op het bovenstaande kan uit de huidige rechtspraak van het Hof evenwel niet duidelijk worden opgemaakt hoe artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009 juist dient te worden uitgelegd. Integendeel, bij de uitlegging van deze bepaling rijst grote twijfel.

[OMISSIS]